

Keskellä kansainvälisyyttä – Onnistumista ja oivallusta yhdessä

Eija Ikola, Noora Välikoski, Helena
Lautamaja, Elina Isoaho
Seinäjoen kaupunki

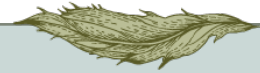

MONIKIELISYYS SEINÄJOELLA

- Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten opetuksen kehittäminen –hanke alkoi syksyllä 2022 → peruspedagogiikan tukeminen, kokopäiväpedagogiikka, kiku-opettajat mukana tukemassa arkea ja lasten leikkiä ja ryhmäytymistä
- Vuoden 2022 syksyllä monikielisten lasten lukumäärä 140 lasta kaikissa kaupungin päiväkodeissa (28 päiväkotia)
- Keväällä 2023 määrä oli kasvanut 190 lapseen, syksyllä lasten määrä oli vielä tätäkin suurempi
- Tammikuussa 2024 hanke Innovatiivisten oppimisympäristöjen kehittäminen → digivälineiden hyödyntäminen pedagogiikassa ja monikielisyyden tukemisessa
- 2024 monikielisten lasten määrä kasvoi edelleen: hankkeessa mukana 10 päiväkotia, joissa jo yhteensä noin 150 monikielistä lasta
- Monikielisten lasten määrä lisääntynyt muutamassa vuodessa suuresti

Kieli- ja kulttuuriopettajat kentällä 2022-2024

HANKKEEN HYÖDYT KASVATTAJALLE

- Vahvistusta omaan ammattitaitoon, uuden tiedon oppimista, näkökulman laajentumista ja omien asenteiden ravistelua
- Suhtautuminen monikielisyyteen muuttui positiivisemmaksi kiku-opettajan läsnäolon jälkeen
- Monelle kasvattajalle monikieliset lapset ryhmässä olivat uusi asia, kiku-opettajan tuki oli näissä tilanteissa tärkeää

HANKKEEN HYÖDYT LAPSELLE JA PERHEELLE

- Yksilöllinen tuki ja ohjaus (varsinkin varhaiskasvatuksen aloituksen yhteydessä)
- Kiku-ope tukena leikkiin, toimintaan ja ryhmään kiinnittymisessä
- Mahdollisuus neuvoa ja ohjata perhettä varhaiskasvatuksen aloituksessa, opastaa ohjelmien käyttämisessä, auttaa esiopetukseen ja kouluun hakemisessa

KIELIRIKASTEISUUS SEINÄJOEN VARHAISKASVATUKSESSA JA ESIOPETUKSESSA

KIELITIETOISUUS VASUSSA

”Kielitietoisessa varhaiskasvatuksessa tiedostetaan, että kielet ovat läsnä jatkuvasti ja kaikkialla. Henkilöstö ymmärtää kielen keskeisen merkityksen lasten kehityksessä ja oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan kuulumisessa. Monikielisyyden näkyväksi tekeminen tukee lasten kehitystä kulttuurisesti moninaisessa maailmassa. Henkilöstön tulee tiedostaa, että he ovat lapsille kielellisiä malleja, ja kiinnittää huomiota omaan kielenkäyttöön. Henkilöstö rohkaisee lapsia käyttämään kieltä monipuolisesti. Lasten kielelliset lähtökohdat huomioidaan, ja heille annetaan aikaa ja mahdollisuuksia vaihteleviin kielenkäytön tilanteisiin.” (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet OPH 2022: 34–35.)

Monikielisyys voimavarana

YKSIKIELISYYDEN NORMI

Päiväkodissa täytyy
puhua vain suomea

LIMITTÄISKIELEILY N TILA

Joustava suhtautuminen
eri kielten käyttämiseen
arjessa edistää lapsen
kaikkien kielten
kehittymistä! Monikielisyys
saa näkyä
varhaiskasvatuksen ja
esiopetuksen arjessa ja
lapsella on mahdollisuus
käyttää kaikkia osaamiaan
kieliä

Kun lapsi
leikkii omalla
kielellään,
se tarjoaa
hänelle
lepotauon
oppimisesta

Tasa-arvo ja
yhdenvertaisuus

Monikielisyys on
tärkeä osa lapsen
identiteettiä!

Monikielisyys ja
monikielinen
oppimisympäristö
EIVÄT lisää
oppimisvaikeuksia
(Ellen
Bialystok, 2016)

Monikielisuuden huomioiminen pedagogisessa
suunnittelussa → Kielipeda-työväline suunnittelun
tukena

Kielellisesti vastuullinen pedagogiikka

Turvallinen, hyväksytty olo

Turvallinen
oppimisympäristö
mahdollistaa kielen
kehityksen ja uuden
oppimisen → jokaisen
kasvattajan vastuu

Osallistuminen ja oppiminen

Yhteiskuntaan kiinnittyminen

Sosiaalinen pääoma
ja myöhemmin
työelämään
osallistuminen
(Tuominen ym.
2023)

Kieli- ja kulttuuritietoinen kasvatus Seinäjoen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Sensitiivinen ja kielitietoinen kasvattaja ja Seinäjoen varhaiskasvatuksen toimintatavat

- OPIMME

Kasvattaja rikastaa lapsen puhetta sanoittamalla sekä selkeillä ilmeillä ja eleillä sekä puhuu arjessa kunnioittavasti monikielisistä perheistä. **KASVATTAJA TOIMII NORMIEN MUOKKAAJANA.** Yhdenvertainen kokemus, ei toiseuttava kokemus! **"emme opeta ongelmia vaan lapsia"**

→ Sanotko LAPSI vai "maahanmuuttaja / ulkomaalainen / ukrainalainen", puhutaanko monikielisistä lapsista/perheistä vai "vieraskielisistä"

- TUNNEMME

Kasvattaja kuuntelee lasta aidosti kasvokkain, pysähtyy keskusteluun, antaa aikaa ja tilaa, on lapsen tasolla. Rakentava, avoin ja kunnioittava vuorovaikutus lasten ja aikuisten välillä.

- TOIMIMME

Kasvattaja osallistuu lapsen leikkiin ja tukee leikeissä lapsen puheen ymmärtämistä sekä sen tuottamista. Kasvattaja nimeää yhdessä lapsen kanssa leikkiin liittyviä käsitteitä ja ohjaa vuorovaikutustilanteissa esimerkiksi kuvien avulla, jotta lapsi tulee kuulluksi tasavertaisesti. Kasvattaja tukee tehtävissä ja sääntöleikeissä, jotta lapsi ymmärtää toimia odotusten mukaisesti.

- ILOITSEMME

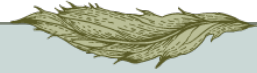
Kielellisen muistin kehittymistä tukevat lorut, laululeikit, pelit, kirjojen lukeminen ja kaikenlainen kielellä leikkittely. Toistot tärkeitä!

Sensitiivinen ja kielitietoinen kasvattaja ja laaja-alainen osaaminen

- **AJATTELU JA OPPIMINEN:** leikin kautta oppiminen, aikuinen leikin ja kielen rikastajana ja kielellisten taitojen oppimisen mahdollistajana, monipuolinen toiminta
- **KULTTUURINEN OSAAMINEN, VUOROVAIKUTUS JA ILMAISU:** avoin keskustelu, kuvat vuorovaikutuksen tukena, kulttuurien moninaisuus konkreettisesti näkyville oppimisympäristöön (esim. kotileikin lelut), aikuinen kulttuurien välisenä tulkkina esimerkiksi leikki-tilanteissa
- **ITSESTÄ HUOLEHTIMINEN JA ARJEN TAIDOT:** tukiviittomat ja kuvat lapsen oman toiminnan ohjauksen tukena, lapsella oikeus toimia oman kulttuurinsa mukaisesti (esim. rauhallinen, oma tila vaihtaa vaatteita)
- **MONILUKUTAIDOT:** oppimisympäristön visuaalisuus, erilaisia lukukokemuksia tarjolla lapselle (esim. satukirjat, äänikirjat, kirjojen katselu), monikielisille lapsille mahdollisuus kuunnella satuja myös omalla kotikielellä, esiopetusmateriaalien eriyttäminen ja sadut selkosuomella, kirjastovierailut
- **TIETO- JA VIESTINTÄTEKNOLOGINEN OSAAMINEN:** tietotekniset laitteet monipuolisesti käytössä ryhmässä toiminnan tukena, tasa-arvoisen vuorovaikutuksen mahdollistaja (esimerkiksi erilaiset käännössovellukset), kielellistä kehitystä tukevat sovellukset ja pelit
- **OSALLISTUMINEN JA VAIKUTTAMINEN:** lapsen osallistumisen mahdollistaminen esimerkiksi kuvatuon ja kääntäjän avulla, perheen osallistaminen keskusteluihin tulkkien avulla

Monikielinen lapsi lapsiryhmässä

- TIIMISSÄ JOKAISELLA TYÖNTEKIJÄLLÄ ON YHTENÄISET ARVOT JA TOIMINTATAVAT
- Kuvatukien systemaattinen käyttäminen
- Sanaton viestintä (ilmeet, eleet, tukiviittomat)
- Riittävästi aikaa leikille ja havainnoinnille
- Sensitiivisyys lasta kohdatessa
- **Leikillinen ilo ja huumori, yhdessä ihmettely, tutkiminen, kokemuksellisuus**
- MONIKIELISYYS NÄKYVÄKSI LAPSIRYHMÄN ARJESSA
- esim. laulut, leikit, tervehdykset eri kielillä näkyvillä ryhmän tilassa, sama tarina, eri kielillä ja eri kulttuurikontekstissa
- **Panostetaan ryhmäytymiseen ja vertaissuhteiden tukemiseen!** Aikuisen tuki ja läsnäolo leikeissä, jotta ryhmäytymistä voidaan tukea ja aikuinen voi sanallistaa toimintaa ja tukea leikkiä
- Pohditaan oman tiimin kesken, mitä leikin tukeminen todellisuudessa tarkoittaa (tuettu leikki ei ole vain leikin valvomista ja havainnointia)

Perheiden kanssa tehtävä yhteistyö

- Yhteistyötä rakennetaan perheiden kulttuuria kunnioittaen → älä oletta, kysy
- Ammattilaisen sensitiivisyys: nähdään jokainen lapsi ja perhe yksilönä kielen, kulttuurin ja katsomuksen takaa, ollaan vastaanottavaisia moninaisista lähtökohdista tulevia lapsia kohtaan, kiinnostus eri kulttuureita kohtaan
- Avataan perheille suomalaista varhaiskasvatusta (perheen kanssa käytävät keskustelut, infoviestit päiväkodilta, vanhempainillat), Vanhempia kannustetaan siihen, että lapsi puhuu kotona omaa kotikieltään (oma kotikieli on tunteiden ja ajattelun kieli ja usein perheen yhteinen kieli, osa identiteettiä) → vahva oma kotikieli mahdollistaa uusien kielten oppimisen
- Aitoon dialogiin perustuva vuorovaikutus perheen kanssa vaatii ensin luottamuksen kasvattamista varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja perheen välillä

Kulttuurinen ja katsomuksellinen moninaisuus

- Nähdään voimavarana, sanoitetaan moninaisuutta
- Jokaisella on oikeus omaan kieleen, kulttuuriin, uskontoon ja katsomukseen
- Monikielisyyden näkyväksi tekeminen tukee lasten kehitystä ja identiteettiä
- Kielet ja kulttuurit tehdään näkyviksi yhdessä lasten ja vanhempien kanssa ja kaikki kielet ovat yhtä arvokkaita
- Pyrkimys kulttuurien ja kielten välisyyteen → kulttuurit ja kielet elävät limittäin ja sekoittuvat
- Kaikki perheet ovat moninaisia ja jokaisella on oma kulttuurinsa ja katsomuksensa → vältetään tiettyjen kulttuurien edustajien korostamista, usein hyvä tarkoitusperä, mutta saattaa lisätä stereotypioita
- Kasvattajan on tiedostettava kulttuureja koskevat stereotyyppiset käsityksensä, purkaa niitä ja pohtia niiden vaikutuksia omaan toimintaan ja ajatteluun

Oppimisympäristöt

- Lapsi nähdään aktiivisena toimijana ja oppijana (toiminnallisuus)
- Monikielisten lasten säännöllinen läsnäolo varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa → **kielitaitoa tarvitaan osallisuuteen, mutta myös osallisuutta tarvitaan kielitaidon saavuttamiseen**
- Oppimisympäristöt suunnitellaan niin, että ne edistävät lapsen kielellistä kehitystä ja kielitietoisuutta
- Panostetaan oppimisympäristön visuaalisuuteen
- Oppimisympäristöissä tuodaan näkyväksi kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus → perheiden kanssa tehtävä yhteistyö mahdollistaa kieli- ja kulttuuritietoisen varhaiskasvatuksen toteutumisen

MARTTILAN PÄIVÄKODIN ESKARIT

KIITOS!
